

АНАТАЦЫ

Irena Matus, *Schylek unii i proces restytucji prawosławia w obwodzie białostockim w latach 30. XIX wieku*, Białystok 2013, ss. 630

У грунтоўным, унікальным даследаванні гісторыка і этнолага І. Матус упершыню падрабязна разгледжаны працэс рэстытуцыі праваслаўя на Беласточчыне ў акрэслены перыяд. Усведамляючы шматпланавасць гэтага сацыяльна-гістарычнага феномену, аўтар свядома дыстанцыруецца ад звязаных з ім праблем рэлігійнай ці этнічнай самаідэнтыфікацыі, уваходжання ў справы палітычныя. Мэтаю працы з'яўляецца ўсебаковы аналіз менавіта канкрэтнага вымярэння гэтай з'явы, што дасягаецца І. Матус дзякуючы звароту да разнастайнага архіўнага матэрыялу з бібліятэк Пецярбурга, Гродна, Любліна і найперш Вільні. Па сутнасці, у навуковы ужытак уведзены цэлы корпус дакументаў, сведчаньняў па дадзенай праблеме, што адкрывае новыя перспектывы як для ўдакладнення, так і для далейшага канцэптualaнага асэнсавання актуальных аднак да гэтага часу пытанняў. Праблемна-храналагічны спосаб арганізацыі манаграфіі садзейнічае стварэнню сапраўды аб'ектыўнай карціны падзей, а адначасова і іх аўтарскай інтэрпрэтацыі, выверанай глыбокай дасведчанасцю, кампетэнтнасцю аўтара. Вартасцю кнігі з'яўляецца таксама разнастайны дадатковы матэрыял, як, напрыклад, слоўнік важнейшых тэрмінаў.

Беларуска-польскі слоўнік. Пад рэд. Т. Хыляк-Шрэдар, Я. Глушкоўскай-Бабіцкай, Т. Ясіньскай-Сохі, Варшава 2012, ss. 826

З'яўленне гэтага выдання, плёну шматгадовай працы Кафедры беларусістыкі Варшаўскага ўніверсітэта, стала сапраўднай падзеяй для ўсіх тых, хто зацікаўлены польска-беларускімі ўзаемасувязямі, узаемадачыненьнямі ў розных культурна-сацыяльных сферах. Трэба падкрэсліць, што падзей доўгачаканай, бо беларуска-польскія слоўнікі, выдадзеныя да гэтага часу, альбо ўжо сталі рарытэтам, альбо прызначаюцца для вузкага кола карыстальнікаў. *Слоўнік змяшчае звыш 40 тысяч рэестравых слоў і ахоплівае асноўны лексічны склад сучаснай беларускай мовы, а таксама пэўную колькасць размоўных, рэдкіх, устарэлых і спецыяльных слоў з розных галін навукі, мастацтва і тэхнікі. Апрача гэтага, слоўнікавыя артыкулы змяшчаюць устойлівыя тэрміналагічныя спалучэнні і фразеалагізмы* (с. 11). Значнае месца займае ў слоўніку менавіта сучасная лексіка. Вывераныя слоўнікавыя артыкулы раскрываюць багаты лексічны фонд беларускай і польскай моў.

Ала Петрушкевіч, *Наталля Арсеннева: Шлях да Беларусі*. Манаграфія, Мінск 2013, ss. 180

Упершыню пабачыла свет кніга, цалкам прысвечаная асэнсаванню творчасці Н. Арсенневай. Праца напісана пераважна ў эсэістычным ключы. Першы

раздзел “Наталля Арсеннева ў кантэксце часу і па-за ім” складаецца з дзевяці артыкулаў, у якіх даецца кароткі агляд літаратуры беларускага замежжа; аўтар задумваецца над “загадкай” захаплення Н. Арсенневай, рускай па нараджэнні, беларускай стыхіяй, беларускім словам, а таксама засяроджваецца на пытаннях песеннага ладу паэзіі Н. Арсенневай, прасторы і часу, біблейскіх матываў ў яе паэзіі, колеравай палітры лірыкі, эпітэту і яго ролі ў зборніку вершаў “Пад сінім небам”, робіць цікавую спробу рэканструкцыі ўнутранага жыцця паэтэсы як жанчыны. У артыкулах другога раздзела “Творчасць Наталлі Арсенневай у айчынным літаратурным кантэксце” звяртаецца ўвага на ролю ў творчасці Н. Арсенневай Максіма Багдановіча, на жыццёва-творчыя тыпалагічныя сувязі паміж Н. Арсенневай і Ларысай Геніюш, на шляхі ў паэзію Н. Арсенневай і Максіма Танка, параўноўваецца паэзія ваннага часу Н. Арсенневай і Аркадзя Куляшова: урэшце разглядаецца інтэрпрэтацыя творчасці паэтэсы Уладзімірам Калеснікам. У Дадатку падаецца “Жыццёвы і творчы лёс Наталлі Арсенневай”.

Анна Саковіч, *Беларуская літаратура Польшчы. Стылістычна-жанравыя асаблівасці прозы “белавежцаў”*, Беласток 2012, сс. 183

У манаграфіі А. Саковіч упершыню зроблена спроба сістэматызаванага аналізу праяўленага наробку сяброў Беларускага літаратурнага аб’яднання “Белавежа”. Развагам над стылістычна-жанравымі асаблівасцямі прозы “Белавежы” папярэднічае сціслы ўступ, у якім абгрунтоўваецца думка, што літаратура беларускіх пісьменнікаў Польшчы ўяўляе сабой арганічную частку беларускага прыгожага пісьменства. Асобныя раздзелы прысвечаны інтэрпрэтацыі аўтабіяграфічнай (Г. Валкавыцкі, Я. Жамойцін, В. Петручук, Я. Чыквін), гістарычнай (М. Гайдук, С. Яновіч) прозы, а таксама прозы “новага пакалення” (М. Андрасюк, М. Лукша). Творчасць “белавежцаў” разглядаецца ў кантэксце агульных тэндэнцый развіцця беларускай літаратуры мінулага стагоддзя, а таксама звяртаецца ўвага на мастацка-эстэтычныя моманты, характэрныя менавіта для польска-беларускага памежжа.

Галіна Тварановіч
Беласток